

Citiți lecția din manual: *Orașul: Proletariat, industrializare, urbanizare*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Orașul: Proletariat, industrializare și urbanizare

1. Industrializare forțată și proletariat

- 1945-1989 - regimul comunist din România, pentru a putea realiza o uniformizare socială, a implementat controlul total asupra economiei, după model sovietic:

a. 8 mai 1945 - la Moscova, a fost semnat acordul de formare a SovRom-urilor: 16 societăți mixte sovieto-române, care au funcționat în perioada 1945-1956, cu scopul oficial de a gestiona recuperarea datoriilor României față de Uniunea Sovietică, fiind înființat câte unul pentru fiecare ramură importantă a economiei naționale, cea mai durabilă și mai rentabilă formă de exploatare de către U.R.S.S. a bogățiilor naturale și a economiei românești;

b. 11 iunie 1948-19 aprilie 1950 - naționalizarea economiei: Legea nr. 119/11 iunie 1948 pentru naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare, de asigurări, miniere și de transporturi; Decretul nr. 303/3 noiembrie 1948 pentru naționalizarea industriei cinematografice și reglementarea comerțului cu produse cinematografice; Decretul nr. 317/28 iulie 1949 privind reglementarea operațiunilor de import export și tranzit; Decretul nr. 92/19 aprilie 1950 pentru naționalizarea unor imobile (confiscarea a mii de locuințe, hoteluri, imobile în construcție, avariate/distruse de război sau de cutremurul din 10 noiembrie 1940, aparținând mai multor categorii de „exploatare” precum foști industriași, bancheri și mari comercianți) ⇒ 90% din economie a intrat sub controlul statului;

c. 1949-1989 - Comitetul de Stat al Planificării a implementat planurile anuale (1949-1950) și cincinale (1951-1989) pentru economie ⇒ 1951-1971 - creșterea medie anuală a industriei de 13%.

- 1948-1989 - unul dintre cele mai importante obiective ale regimului comunist din România l-a reprezentat industrializarea forțată și electrificarea țării (construcția de hidrocentrale și termocentrale), un procent important din investiții ajungând în activele de producție: petrochimică (rafinăriile de petrol din zona Ploiești-Câmpina, cele de la Onești și Midia), siderurgică (Reșița, Hunedoara și Galați), constructoare de mașini (București, Brașov, Arad, Bacău, Craiova, Mangalia, Drobeta-Turnu Severin, Pitești, Cluj-Napoca și Iași), extractivă (bazinele miniere din Valea Jiului), armament (Cugir), farmaceutică (București, Cluj-Napoca și Iași) și mașini electrice și aparatură („Vulcan”, „Electroputere” și „Electromotorul”);

- în directă legătură cu procesul de industrializare s-a aflat creșterea numărului și a importanței muncitorimii (proletariatul urban), comuniștii pretinzând că au exercitat dictatura în numele acestei categorii socio-profesionale ⇒ condiții grele de muncă și de trai, norme mari și salarii diminuate;

- efectele industrializării forțate au fost următoarele: costuri mari de producție, supraproducție, lipsa rentabilității, productivitatea scăzută a muncii, lipsa inovației și falimentul economiei centralizate.

2. Sistematizarea urbană

- 1948 - conform recensământului, România a avut o populație urbană redusă (23.4%): Bucureștiul a avut peste 1 milion de locuitori, iar alte 19 orașe au avut populații de peste 30.000 locuitori;

- 1949-1989 - în contextul industrializării forțate, a colectivizării și a migrației locuitorilor de la sate către orașe, a fost implementat proiectul sistematizării zonelor urbane: după modelul sovietic, autoritățile comuniste au construit cartiere cu blocuri (4-10 etaje), în general la periferia urbană, cu utilități, centre comerciale, spitale, creșe, grădinițe, școli, case de cultură și sisteme de transport pentru muncitori în orașe precum Brașov (1950-1960: Stalin), Onești (1965-1989: Gheorghe Gheorghiu-Dej), Timișoara, Cluj-Napoca, Galați, Constanța, Iași, Craiova, Ploiești și Arad ⇒ 1989

- peste 260 de orașe și peste 50% rată de urbanizare;

- prețul sistematizării urbane l-a constituit demolarea a numeroase case, monumente istorice, biserici și mănăstiri din centrele marilor orașe și dispariția unor elemente ale patrimoniului cultural românesc.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=Uy9252JRBnQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=rpCd3RilF8o>

Fișă de lucru: Orașul: Proletariat, industrializare și urbanizare

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „S-a întins rețeaua șoselelor asfaltate (de calitate submediocră), s-au dublat liniile de cale ferată, mai cu seamă s-au construit multe uzine, accelerând forțat industrializarea țării, ceea ce a dus în mod fatal la o urbanizare precipitată și de calitate cea mai proastă.

De pildă, pentru reconstrucția Europei de Vest după cumplitele distrugeri ale războiului, americanii au promovat faimosul <<Plan Marshall>> (...). Închipuiți-vă ce-ar fi devenit țara noastră dacă ar fi putut profita și ea de această mană cerească! În schimb, sovieticii ne-au stors cât au putut cu celebrele lor SovRom-uri și ne-au silit să avem o economie de tip sovietic, cu o industrie nesănătoasă.”

(Neagu Djuvara, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*)

B. „La sfârșitul lui mai (1945), Moscova a anunțat încheierea unui acord de schimburi cu România pe o durată de cinci ani, care a prevăzut ca, practic, întreaga producție exportabilă a națiunii, în petrol, produse agricole și industriale să ia calea Rusiei. În schimb, sovieticii au promis să furnizeze material de război de mare necesitate, mașini și asistență tehnică. Acordul a prevăzut crearea unor societăți mixte sovieto-române (SovRom), care urmau să controleze o importantă parte a producției de petrol, produse agricole și operațiunile de navigație din România.”

(Ion Chiper, Florin Constantiniu, Adrian Pop, *Sovietizarea României. Percepții anglo-americane*)

1. Precizați, pe baza surselor, cele două state care au înființat SovRom-urile.

2. Menționați, pe baza sursei B, domeniile în care s-au înființat SovRom-urile.

3. Formulați, pe baza surselor, un punct de vedere referitor la rolul SovRom-urilor drept o formă de exploatare economică a României de către U.R.S.S.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrincu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
8. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
9. Kenyon, Paul, *Copiii nopții: povestea stranie și eroică a României moderne*, Editura Litera, București, 2022.

